

At blive filtret ind og ud af teknologi

Af: Ove Christensen

Velskrevet og reflekteret bog belyser en række af de fagligheder, der er knyttet til faget teknologiforståelse. Bogen bevæger sig igennem forskellige perspektiver på teknik og teknologi, og den forholder sig både beskrivende og kritisk til fagbeskrivelsen af det nye fag.

Fakta

Titel

Teknologiforståelser

Forfatter

Johannes Fibiger

Pris

299

Sider

246

Forlag

Samfundslitteratur

I Jørgen Leths kortfilm "Det perfekte menneske" fra 1968 ser man med et antropologisk blik på, hvad der karakteriserer et menneske. Det bliver vist, at et menneske er en størrelse, der gør noget med noget. Det kan være at tage tøj på eller spise noget mad. Et menneske bliver lidt forenklet sagt defineret som "krop" + "handling" + "redskab".

Det er også denne forestilling om mennesket, der er kendetegnende for det nye fag teknologiforståelse. Begrundelsen for faget er langt hen ad vejen, at de to sidste led i definitionen af et menneske har ændret sig så radikalt, at det er nødvendigt med et nyt fag eller en ny faglighed, for at vi som mennesker kan komme på niveau med den samfundsmæssige udvikling. Det nye fag og dets fagligheder har Johannes Fibiger skrevet en rigtig god og reflekteret bog om.

Bogen har tre overordnede orienteringer. For det første kigger Fibiger på en række forskellige teknologifilosofiske forståelser af teknik og teknologi. Dernæst er fokus på de fire kompetenceområder eller fagligheder, forsøgsfaget består af: teknologisk handleevne, computationel tankegang, digital design og designprocesser og digital myndiggørelse. I selvstændige kapitler redegør han for indholdet i dimensionerne, og der gives gode eksempler fra hverdagen. Hver dimension beskrives endvidere med cases baseret på forfatterens egen undervisning for elever og lærerstuderende. Her leges med mikroroboter og interaktive fortællinger, som fungerer som klare illustrationer af såvel de berørte fagligheder som didaktiske overvejelser.

Sidst i bogen kommer Fibiger ind på en række mere overordnede perspektiver på den samfundsmæssige udviklings betydning for didaktik og undervisning, hvor han tilslutter sig den ide, at lærerrollen ændres. Med den samfundsmæssige udvikling fra industrisamfund til videnssamfund kommer læring i mindre grad til at handle om videnstilegnelse og i højere grad om elevcentrerede processer, hvor læreren bliver vejleder og rollemodel for elevernes interaktioner med stoffet. Om denne udvikling alene kan tilskrives udviklingen af digitale teknologier, er dog tvivlsomt.

Fibiger forholder sig diskuterende og reflekterende til teknologiforståelser. Hans fremstilling integrerer løbende tre forskellige perspektiver. Han beskriver faglighederne i forlængelse af fagbeskrivelsen. Dette bliver udvidet med eksempler og demonstrationer af, hvordan fagbeskrivelserne kan forstås i den virkelige skoleverden med de forskellige betingelser, der er på spil her. Det tredje perspektiv er det kritisk diskuterende.

Faget og fagbeskrivelsen tages under kritisk behandling ud fra en række forskellige perspektiver. For Fibiger giver det ikke mening at tale om teknologiforståelse i ental. Der er en række forskellige og indbyrdes konkurrerende forståelser af teknologi, hvilket også fremgår af bogens titel. I første kapitel gennemgår Fibiger teknologifilosofier fra Heidegger over den kritiske teori til fænomenologi og aktør-netværks-teori. Disse positioner har ret forskellige opfattelser af, hvad teknik og teknologi er for noget, hvilket slet ikke får lov til at komme til udtryk i fagbeskrivelsen, som taler om *en* teknologiforståelsesfaglighed.

Mere grundlæggende forstår Fibiger ikke, hvorfor faget hedder teknologiforståelse, da fagbeskrivelsen mere lægger vægt på teknologihåndtering.

Selvom der gøres meget ud af, at teknologiforståelse handler om "digital myndiggørelse", så er det ikke det, der er fagets genstand eller indhold i fagbeskrivelsen. For "hvorfors bliver man specielt myndig af at lave brugeranalyse af en digital dims?" spørger Fibiger. Dette myndighedsbegreb er tættere på et begreb som "empowerment" og har kun meget lidt at gøre med det oplysningsfilosofiske begreb om myndighed, som kommer fra Kant og dannelsestraditionen. Fibiger viser, at der hersker en manglende logik i fagbeskrivelsen.

I fremstillingen svinger Fibiger mellem de kritiske refleksioner og så det at tænke med faget og fagbeskrivelsen. Det kan derfor til tider være vanskeligt at finde ud af, hvornår Fibiger refererer en opfattelse, og hvornår han forholder sig til en opfattelse. "I fremtiden bliver det at kunne kode og programmere en efterspurgt vare, der i fremtiden bliver endnu større behov for", skriver han eksempelvis. Lidt tidligere har han dog beskrevet, at kodning ikke bliver en vigtig kompetence, fordi koder vil blive produceret som halvfabrikata, hvorfor der kun vil blive et begrænset behov for folk med avancerede kodekompetencer.

De fleste steder i Fibigers tekst fungerer det godt at veksle mellem de beskrivende og det kritiske, blandt andet fordi han skriver så godt. Man er i godt selskab med hans lune formuleringer, der også har en lethed over sig på trods af det høje abstraktionsniveau, der også viser sig i visse afsnit. Vekselvirkningen mellem det filosofisk abstrakte og det konkrete og casebaserede fungerer godt.

Af enkelte irritationsmomenter vil jeg nævne, at der er nogle ulæselige og gnidrede modeller i bogen. Desuden er der i bogen en række link til materialer, der understøtter teksten. Det er temmelig irriterende at læse en henvisning til link 14, hvor opslaget så viser hen til [youtube.com/watch?v_QdL1uWWcl](https://www.youtube.com/watch?v_QdL1uWWcl). Her mangler bogen at være understøttet af en linksamling, der er tilgængelig online.

Men det er skønhedsfejl i en bog, der inviterer til videre diskussion af, hvilke fagligheder og teknologiforståelser der kan ligge i det nye fag.

Anmeldelse: Filtret ind af Johannes Fibiger

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk